

Ријеч Пиве

Плужине, година VIII, број 71/72, мај/јун 2023. | Бесплатан примјерак

Фото: Жељко Шапурић

ОСАМ ДЕЦЕНИЈА ОД НАЈВЕЋЕГ СТРАДАЊА ПИВЉАНА

Милатовић одао почаст жртвама

ЈОШ ЈЕДНА ГЕНЕРАЦИЈА СЈАЈНИХ МАТУРАНАТА

СТРАНЕ 12 - 13

У НАШОЈ БОЛЕСНИЧКОЈ КОЛИБИ СВАКЕ НОЋИ НЕКО ЈЕ УМИРАО

СТРАНЕ 30 - 31

ТРИ СУСРЕТА У СЕЉАНИМА

СТРАНЕ 16 - 19

РЕЗУЛТАТИ ПАРЛАМЕНТАРНИХ ИЗБОРА 2023.

СТРАНА 20

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће „Наша Пива“ д.о.о.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
**др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић**

Власничка структура: "Наша Пива" доо 100%; тираж 500.
e-mail: rijec.pive@gmail.com

УМЈЕСТО УВОДНИКА

УГУРСУЗИЈА

Диверзификација пољопривредних газдинстава и улагање у рурални туризам је нешто, што је заживјело код нас. Наиме, наша села су атрактивна за рурални туризам, који се надаље може категоризовати и на агротуризам, еко туризам, зелени туризам, као и све популарнији туризам дивљине и шумарства (шумски веллнесс). Оно на чему ваља поради је, све ово, али у зимским условима. Потенцијали природе, нијесу искориштени, тако да у рекреативном смислу, немамо нарочиту понуду. Успјели смо, на том путу изазова, када у балансу буду љетња и зимска сезона.

Како не би, своју аутономност, заснивали само на туристичкој привредној грани, снажно се ваља заузети за производњу. За почетак, из заборавата вратити у живот, брендове, мени понајближи „пишчански скоруп“, успут, стварати нове, јачати свијест о доступности природних богатстава и валоризацији из истих (нпр љековито биље (од

Пише: Наталија
ДОБРИЛОВИЋ ДОНДИЋ

сакупљања, саме класификације, до финалне реализације) је озбиљан процес, који ако би се „оживио“, могао би да буде препознатљив знак за свако пивско село, понаособ. Када бацим поглед у блиску будућност, видим stroj за прераду рибе, заиста вјерујем да ће се истрајати у идеји и намјери исте.

Плужинска општина је ваљан примјер разумијевања и подршке, на локалном нивоу. Међутим, више слуша је потребно, на државном нивоу, у смислу доступности бесповратних средстава и како до њих доћи, од креирања саме пројектне идеје, нацрта пројекта, попуњавања документације... Што је и прилично сложено, утроши се јако много времена и ... само најупорнији истрају. Ово је дефинитивно, тежак проблем, који иште решење.

„Не да нам пријети него већ можемо рећи да је бијела куга ушла у наш простор, наше државне границе 2020.године и 2021.показује да је она имала разорне посљедице по наше демографске структуре и први пут у историји имамо овако разарајућу демографску кризу“ – ријечи су демографа, Мирослава Додеровића.

Нема друге, него увести угурсузију...

*(Ауторка је одборница
ГП УРА у СО Плужине)*

ОСАМ ДЕЦЕНИЈА ОД НАЈВЕЋЕГ СТРАДАЊА ПИВЉАНА

Милатовић одао почаст жртвама

Требало је 80 година, па да пивска Дола, мјесто највећег страдања Пивљана у Другом свјетском рату, посјете највећи државници Црне Горе, одају почаст жртвама страдалим у злочину и уз војну церемонију положе вијенац. То је урадио предсједник Црне Горе Јаков Милатовић, који је, након полагања вијенца у меморијалном комплексу у Долима, казао да је Пива била поприште једног од највећих злочина у црногорској историји.

„Злочина пред којим ријечи губе сваки смисао, а осјећај безграничне туге обузима сваког од нас. Тог дана је у Долима започео крвави пир злогласне СС 'Принц Еуген' дивизије и њених помагача, над недужним становништвом пивскога краја“, рекао је Милатовић.

Злочинци су, казао је Милатовић, неселективно убијали голоруки народ, не само у Долима него и у другим крајевима Пиве и Црне Горе, а Дола су постала зид плача гдје се десило незапамћено људско посрнуће. Тог јуна 1943. године, казао је предсједник државе, Пива се, како је рекао, пјесник, на небо селила, а непријатељ је вјеровао да ће злоћинима „затријети нашу идеју о слободи и непокорности“.

„Стојим данас овдје пред вама као предсједник Црне Горе, желећи да искажем пијетет према жртвама овог страшног злочина и посебно истакнем да држава Црна Гора не смије заборавити недужно страдање ваших и наших предака, рођака и комшија. На то нас обавезује патња Јаглике Аџић, преко 200 убијених братсвеника из породице Благојевић, угашено братство Верун и бројни други примјери који најбоље показују стравичну слику онога што се овдје десило прије тач-

Милатовић одао почаст жртвама

но 80 година“, казао је Милатовић.

Истакао је да је за њега задивљујуће достојанство са којим је пивски на-

род деценијама носио бол због злочина који је над њиме почињен, а са друге стране „поражавајуће је што

трагично страдање јуна 1943. године није довољно освијетљено у историјским читанкама и колективној свијести нашега народа“.

„Управо због тога као предсједник Црне Горе желим да истакнем важност оваквих скупова, јер се њима афирмише култура сјећања и промовише антифашизам и слобода као темељни ослонци свеукупног развоја нашег друштва. Говорећи о трагичним догађајима из прошлости и адресирањем кривице за учињена непочинства враћамо дуг према жртвама и шаљемо поруку будућим генерацијама да се такве страхоте никада више не смију десити“, рекао је Милатовић.

Истакао је да је важан институционални корак направљен, када је у питању однос државе према трагичним догађајима из прошлости, усвајањем Резолуције о злочинима у Пиви и Велици од стране Скупштине Црне Горе у јулу прошле године.

У Долима је 7. јуна фолксдојчерска јединица „Принц Еуген“ уз подршку херцеговачких усташа убила 522 становника Пиве, а међу њима и 109 дјеце. Дијете Митре и Малише Ђикановић није дочекало ни име да добије – стријељано је у тренутку доласка на свијет.

Невине жртве у Долима биле су подијељене у три групе – једну су чинили мушкарци старији од 15 година, другу жене и дјевојке, а трећу дјеца. Редослијед убијања био је обрнут. Крваво губилиште преживио је само Милош Гломазић који је преминуо 1986. године. У тим долинама је 1977. године направљен меморијални комплекс, рад вајара Луке Томановића, који се састоји од четири споменичка дијела у којима се налази по један централни скулптурални мотив, а који просторно и симболички креирају једну цјелину. Ријеч је о скулптурама „Руке“, „Мајка са дјецом“, чији поетсаки назив је „У крилу бронзане мајке“, женска костурница – спомен плоча стела и мушка гробница – „Тужбалица“.

У Пиви је од 6. до 12. јуна 1943. године, убијено 1290 Пивљана, међу којима је било 549 дјеце и омладине до 20 година, а тих дана је у сваком селу пивске жупе било по једно страстиште.

ЂИКАНОВИЋ НАКОН 17 ДАНА ИЗ СМЕДЕРЕВА СТИГАО У ДОЛА

Након 17 дана и пређених скоро 440 километара у Дола је стигао и седамдесетогодишњи Велимир Боро Ђикановић, Пивљанин који дуже од три деценије живи у Смедереву. Са њим је било и око 70 ходочасника из Плужина, као и бициклиста из Смедерева Гојко Болевић Цоле, који је поријеклом из Берана.

Боро је на ходочашће од Смедерева до Дола кренуо како би скренуо пажњу на Дола и злочин о коме се предуго ћутало. У почетку је Боро прелазио дневно од 30 до 40 километара, да би касније дневна пређена километража била око 25 километара. Човјек, коме је у Долима страдало 15 чланова уже фамилије, признао је да је током пјешачења било мањих и већих криза, али да их је све успјешно савладао.

„Дола су за мене највеће светилиште које постоји. Док сам путовао замишљао сам те тренутке у овим долинама, када су мајке биле у једној, дјеца у другој. Очевице и мајке који нису могли да помогну својој дјечи, и тај крик, ужас. То не може да ми се избије из главе“, испричао је Ђикановић.

Захвалио се свима који су га подржавали и храбрили да издржи. Знао је, како каже, да га чекају Дола, долине гдје су страдали Ђикановићи, али и остали Пивљани, и знао је да може и мора издржати. Само се плашио хоће ли стићи на вријеме јер је на леђима носио ранац тежак 15 килограма и 70 година, а требало је направити више од 600 хиљада корака.

Када је Болевић од Бора чуо за његово ходочашће одлучио је да и он дође у Дола и поклони се пивским страдалницима. Како је казао „Вијестима“ иако два пута годишње долази у Пиву, иако је ишао и у Хиландар, за Дола је први пут чуо захваљујући Ђикановићу.

„Криво ми је да сам први пут, за ово 66 година, захваљујући Бору чуо за Дола. Моји су из Берана па сам знао за страдања Величана, али не и за пивска Дола. Страшно је да се толике године ћутало о овом злочину“, казао је Болевић који је након пет дана педалања стигао у Дола.

Ђикановић пјешачио 440 километара да би стигао у Дол

Послије осам деценија о Долима без прећуткивања и без скривања

Окупили су се Пивљани, као што то раде сваког 7. јуна, да обиљеже страдање својих племеника, а свету архијерејску литургију служио је епископ будимљанско-никшићки Методије, уз саслужење свештенства и монаштва.

„После осам деценија требало је чекати да се на овај начин и овако

овај народ Божији сабере, без изузетка, без одвајања, без међусобних размирица, без прећуткивања истине, без скривања и заобилажења правде. Сретан сам што је предсједник државе дошао да буде заједно са овим народом, да на прави и истински начин, не само пригодним говорима, химнама, пјесмама, цвијећем или вијенцима ода почаст нечијем подвигу и жртви, него да на најдубљи могући начин, онако како је то радио и краљ Ни-

кола и Свети Петар Цетњски и сви они велики владари са овог простора и овог народа како су то чињели. Узносили су безкрвну жртву и молитве Богу, ономе који је једини истински владар свих земаљских простора“, казао је владика Методије.

Долазак Милатовића, како је истакао, је знак да ће се народ, после осам деценија, окупити и сабрати око истинских и правих вриједности које су се увијек „овдје његовале, чувале и преносиле с кољена на кољено, и које су нам једине помогле да опстанемо у овим доловима пуним крви и костију невиних мученика“.

Протојереј Предраг Шћепановић истакао је да би 7. јуна, дана када су страдалници својом жртвом успјели да сачувају пивско тло, пркос и достојанство, читава Европа требало да буде пивска.

„Требало би попут Мојсија да скинемо обућу на ово свето мјесто и да у тишини, а тишина је стање анђела и будућег вијека, покушамо да схва-

О ДОЛИМА ПИСАЛИ УГЛАВНОМ ПИВЉАНИ

Професор Веселин Матовић снимео је документарни филм „Кад се Пива на небо селила“, док је историчар Миле Цицмил објавио књигу „Крв Пиве“. Пјесник Коста Радовић „пјевао“ је о Долима до краја живота, трудећи се да их на тај начин отргне од заборава, пошто „пивска крвава бајка“ није успјела да се избори за заслужено мјесто у историјским читанкама. На његове стихове композитор Борислав Таминцић написао је кантату „Угарак тијела“. Недавно је и пјесник Спасоје Бајовић објавио „азбучник посвете стријељаном народу из Дола“ - „Пут у ватру“.

тимо шта се то десило на данашњи дан прије 80 година. Пива је ушла у савјест савременог човјечанства, ушла је у сваку душу која Бога љуби. Нека нас ово пивске светилиште, за мене лично највеће после манастира Острога у Црној Гори, увијек буди и позива да будемо људи. Дола су савјест читаве Европе и свијета“, поручио је Шћепановић.

На иницијативу братства Благојевић, 2006. године изграђена је црква, типа ловћенске капеле, посвећена Светом Јовану Крститељу, у којој су на пергаменту исписана имена свих жртава фашистичког терора у Пиви. Свети архијерејски сабор СПЦ је 2017. године канонизовао све жртве злочина у Пиви, а дан њиховог спомена је 7. јун.

Након причешћа окупљених освештан је и пререзан славски колач који је донио овогодишњи домаћин Здравко Априцовић, док ће наредне године домаћин бити Ненад Баласан.

„Дужни смо да опраштамо, али не и да заборављамо. Да младим генерацијама преносимо сјећања на наша страдања и страдалнике како би се успомене на њихову жртву сачувале и како се зло не би поновило. Не трујте своја срца мржњом. Не мрзите, али знајте за своје ближње и за свој род. Волите и волите се и

ПОБРАТИМИ КОЈЕ ЈЕ ЗБЛИЖИЛО СТРАДАЊЕ

Са Пивљанима су били и побратими из Велике које је зближила иста невоља и исто страдање. Тамо је иста СС јединица, потпомогнута брдском „Скендербег“ дивизијом, 28. јула 1944. године на најсвирепији начин убила око 800 људи, жена и дјеце.

Љекар Милош Огњановић, који је дошао из Лондона, казао је да не позивају на освету, али се још "буде са осјећајем" да им је учињена неправда, јер за "звјерства у Пиви и Велици нико није одговарао, а бар неколицина је била доступна правди".

"Наш бол је неизмјеран, непролазан и уздигао се до неба па нам остаје да се надамо да је и сами Бог, осим нас осјетио. А ми још чекамо на ту лијепу, али ријетку ријеч која би нам олакшала муке - извините Пивљани, извините Величани.", казао је Огњановић и додао да је у Велици за само два сата "покошена њихова будућност".

"Туга, огромна, немјерљива је притисла ова брда и долове. Пива се скаменила, Пива је опустошена, Пива је умиштена", истакао је Огњановић и позвао Пивљане да 28. јула, када се обиљежава годишњица страдања невиног народа Велике, буду њихови гости.

не дозволите злу око вас да пробуди зло у вама“, поручио је Априцовић.

Помену су присуствовали амбасадор Русије у Црбој Гори Владислав Маслеников, министар пољопривреде Владимир Јоковић, председници Општина Плужине и Никшић, Слободан Делић и Марко Ковачевић, председници СО Никшић, Тиват и Жабљак, Немања Вуковић, Миљан Марковић и Иван

Поповић, посланик Момо Копривица, представници ОБНОР-а Црне Горе, Плужина, Хеерцег Новог и Котора, комунисти...

Организатори помена су Епархија будимљанско-никшићка и Центар за културу Плужине, а уприличен је пригодан културно-умјетнички програм.

Светлана МАНДИЋ (ВИЈЕСТИ)
Фото: Жељко ШАПУРИЋ

Усвојен завршни рачун буџета

Одборници у Скупштини општине на сједници одржаној 29. јуна усвојили су Одлуку о усвајању завршног рачуна буџета за 2022. годину. Укупни приходи прошле године износили су 5.454.143,95 еура, а пренијети дио вишка прихода износио је 1.196.378,30. Како се наводи у Одлуци, укупни примици износили су 6.650.522,25 еура, издаци 4.703.172,72 еура, а вишак прихода 1.947.349, 53 еура. Вишак прихода преноси се у 2023. годину.

Усвојена је и Одлука о именовању Комисије за рјешавање стамбених потреба по основу права на социјално становање, чији ће чланови бити Соња Цицмил, секретар Секретаријата за општу управу и друштвене дјелатности (предсједник), Љубица Кулић представник органа локалне управе, самостална савјетница и за

Са једне од ранијих сједница локалног парламента

социјалну и дјечју заштиту, Марко Кастратовић представник Центра за социјални рад, руководилац ПЈ Плужине, Никола Цицмил, одбор-

ник и Данило Тодоровић представник органа локалне управе надлежан за послове имовине. Мандат комисије је четири године.

Пјеснички сусрети

Упетак 21. јула почеће 51. књижевни сусрети „ Пјесничка ријеч на извору Пиве“.

И ове године посјетиоце очекује богат програм, који ће отпочети на љетној сцени у 18 часова промоцијом књиге „ Зборник радова о Будимиру Дубаку“. Истог дана у 19,30 организовано је отварање изложбе

слика (постхумно) академског сликара Ратка Вулановића.

Од 20,00 часова на љетној сцени одржаће се:

- Вече стваралаца из Пиве
- Живи каталог- интегрална презентација нових књига аутора из Пиве
- Наступ заједничких пјесника

- Сјећање на књижевнике: Рајко Петров Ного и Милован Данојлић.

Након тога слиједи уручивање награде „ Спасоје Пајо Благојевић“ за 2023. годину и представљање финалиста. Такође исте вечери планирано је уручивање награде „ Радуге Жељко Дамјановић“ за 2023 годину.

За суботу 22. јул од 09,00 часова планиран је Симпозијум критике: Књижевно стваралаштво Ђорђа Нешића (Дом Културе). За 15,00 часова организован је излет бродићем на Пивском језеру а затим представљање прошлогодишњег добитника награде „Спасоје Пајо Благојевић“ Павла Букилића.

Увече, истог дана од 21,00 часова биће уприличено поетско вече на љетној сцени, и то:

-Портрет пјесника Живојина Ракочевић, митинг поезије и традиционални програм с пјесником у поноћ.

Са прошлогодишње манифестације

Молитвено сабрање у Стабнима

У другу недјељу по Педесетници, 18. јуна 2023. године, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Методије служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог Јована Крститеља у селу Стабна у Пиви.

Прије свете Литургије, у којој је саслуживало свештенство и монаштво Епархије, Преосвећени владика је освештао иконостас, фреску Свете Софије Стабањске и свете сасуде храма.

Вјерном народу, који се, у великом броју, окупио у евхаристијском и празничном сабрању, бесједио је Епископ Методије, тумачећи данашње свето Јеванђеље. „Пошто су неуспјешно ловили цијелу ноћ, а били су врхунски зналци свог заната и посла, чудили су се једном столару, притом и проповједнику, откуд он може да зна гдје има рибе. Али, због утиска који је оставио на њих и због Његовог благодатног присуства, они су, ипак, из неког разлога, имали повјерења у оно што им је рекао и отиснули су лађе тамо гдје је рекао, бацили мреже и оне су препуне биле рибе, тако да су се цијепале мреже, вадећи их у чамце“.

„Тада Петар, кад је видио јасан

Божји знак и прст Божји и присуство Његово, пао је на кољена и урадио је оно што једино човјек може да уради, што дубоко осјети кад осјети присуство Божје, да осјети своју грешност и недостојност. Паднувши на кољена, рекао је: Иди, Господе, од мене, ја сам грешан човјек. А Он њега устаје и говори му: Не бој се, јер од сад ћеш бити ловац људи, а не више риболовац. Тај догађај, и то чудо су гледала двојица браће Јован и Јаков, Зеведејеви, о томе говори данашње Јеванђеље, и од тог тренутка сву своју ловину, имаће које су имали и те своје барке и своје породице су оставили јер их нису претпоставили Ономе Кога су осјетили да је дошао у њихову близину и Који их је позвао на један велики задатак и велико дјело које им је предстојало“, бесједио је Његово Преосвештенство. Овом приликом су епархијском граматом одликовани они који су се највише истакли приликом обнове храма: Марко Ковачевић, предсједник Општине Никшић, Слободан Делић, предсједник Општине Плужине, Милован Голубовић и Јанко Продановић са породицом, из Плужина.

(Извор: Светигора)

Општина помогла реконструкцију цркве у Брезнима

Предсједник Општине Плужине Слободан Делић са мјештанима Брезана 25. маја прославио сеоску славу Спасовдан.

Локална самоуправа је помогла реконструкцију сеоске цркве, а мјештани су Делићу захвалили на подршци коју им општина пружа.

„Плужине се последњих година снажно развијају, из године у годину број туриста који су одушевљени Пивом, све је већи, све више је сеоских газдинстава и младих који у здравој храни и сеоском туризму виде своју будућност“, рекао је Делић.

Пивљани у науци

У издању удружења Пивљана у Подгорици, недавно је из штампе изашла још једна књига из едиције Монографија Пива и Пивљани. Ријеч је о издању посвећеном Пивљанима у науци које представља докторе наука и магистре из нашег завичаја. У предговору, који у име редакције потписују др Раденко Пејовић и академик Ненад Вуковић, наводи се да је закључно са 2021. годином укупан број доктора наука из нашег завичаја био 193, а са магистратуром 84.

„Ако би се узео у обзир просјек броја становника за период 1961-2011. године онда би проценат личности са научним звањем у Пиви био 4,4 одсто, што је изузетно у свјетским оквирима“, наводе писци предговора.

Први високообразовани Пивљанин био је др Ђорђије (Филипов) Бабић-Филипович, рођен 1844. године у Бабићима. Презиме Филипович стекао је у Русији током студија (по тамношњем обичају, уз породично презиме додаје се презиме по имену оца). Дипломирао је медицину у Москви 31. 05. 1879, а преминуо је 17.09. 1895. године у Бечу, гдје је и сахрањен.

Између два свјетска рата, три Пивљанина су докторирала: Момир Гломазић, Јован Вуковић и Обрен Благојевић.

Прва жена доктор наука из Пиве била је др Надежда Кнежевић- Вуксановић (1970), грађевински инжењер.

У Подгорици је недавно у библиотеци „Радослав Љумовић приређена промоција издања Пивљани у науци на којој су говорили Перко Вукотић, Ненад Вуковић и Раденко Пејовић.

Од 23. до 25. јуна Парк природе „Пива“ у сарадњи са Општином Плужине организовао је манифестацију „Дани Пивског језера“. Ова манифестација се по први пут организује у Плужинама и укључила је доста забаве, активности и музичких концерата. Догађај је отворен школом пецања, затим је организовано такмичење у пецању, на којем је прво мјесто освојила Лена Гломазић, друго мјесто припало је Вукашину Ниношевићу, док се на трећем мјесту нашао Младен Крунић.

У суботу 24. јуна манифестацију смо наставили успоном на Зарисник, са којег се пружа један од најљепших погледа на Пивско језеро и Плужине. Након успона на градској плажи је била организована дневна журка, гдје је присутне забављао DJ Funkella.

Централни дио манифестације био је концерт „Пивска прича“. Част да отвори концерт имао је Емил Фетаховић, популарни музичар који је популарност остварио у чувеном домаћем филму „Тома“. Након њега, бројној публици се представио бенд „Leksington“, један од најпопуларнијих бендова на нашим просторима,

„Дани Пивског језера“ завршени су школом кајака, гдје је велики број дјецe узео учешће и похађало обуку

Дани пивског језера

о управљању кајацима. Након школе, организовано је крстарење Пивским језером и возња кајацима, где су сви учесници били у прилици да уживају у чарима језера.

У наредном периоду настављамо са промотивним активностима и дешавањима у Плужинама. Очекује вас велики број концерата: Indira Ex Colonia (15.07.), група Валентино (29.07), Рибља чорба (19.08.). Такође, током обиљежавања Дана општине Плужине одржаће се многе активности, традиционални турнир у малом фудбалу, традиционални успон на Пруташ и велики концерт на градском амфитеатру једне од тренутно најпопуларније звијезде на нашим просторима – Пеђе Јовановића (04.август).

Током љетње сезоне биће организоване и разне манифестације, као што су „Пјесничка ријеч на извору Пиве“, пјеснички сусрети „Тара без граница“, фолкорни концерти, планинарски успони, традиционални баскет 3x3 турнир, авио регата, Џип рели „Montenegro Trophy“.

**ТЕКСТ И ФОТО:
ПАРК ПРИРОДЕ ПИВА**

Још једна генерација сјајних матураната

Јавна установа Образовни центар Плужине је и ове године испратила сјајне генерације полуматураната и матураната. А међу њима посебно су се истакли ученици који су са дипломом “Луча” завршили школску годину и показали изванредне резултате током школовања.

“Лучу” као круну досадашњег школовања у нашој школи је заслужило пет ученика гимназије и то “Лучу 1” Маловић Славка Жељана, док су носиоци дипломе “Луча 2”: Благојевић Слободана Сара, Кнежевић Станка Марина, Радовић Радосава Ивана и Војиновић Рашка Невена.

За ученика генерације у основној школи проглашен је Мићановић Станка Дражен, док је ђак генерације у средњем образовању Маловић Славка Жељана.

За добитнике дипломе “Луча” и ђака генерације у основној и средњој школи Општина је обезбиједила новчане награде које су им уручене на свечаном пријему код предсједника Општине Слободана

Делића.

Крај основног, односно средњошколског образовања ученици наше школе су традиционално прославили дефилеом улицама града, а потом забавама које су организовали у угоститељским објектима уз присуство њихових наставника и гостију.

У име Образовног центра матурантима се обратио организатор наставе Милинко Ђуковић, који им је честитао завршетак средње школе и пожелио срећу у даљем школовању и животу. Посебно је истакао да је поносан на пивску младост и љепоту и поручио им да наставе да уче и раде на себи. Похвалио је уче-

нике који су испит зрелости положили ослањајући се искључиво на рад, труд и знање.

Полуматуранте и матуранте су поздравили и одјељенске старјешине Славица Гломазић – 9. разред, Снежана Коцуловић – 4. разред гимназије, Светлана Гојковић – 4. разред техничар продаје и Зоран Благојевић – 3. разред стручне школе – продавач. Сви они су исказали понос на генерацију коју су извели са жељама да наставе да се ослањају на свој труд и рад, да буду корисни чланови заједнице и добри људи.

Смотром младости и љепоте ученици завршних разреда су затворили странице основног и средњошколског образовања.

(Извор: Образовни центар Плужине)

Полуматуранти - 9. разред

1. Бајагић (Мијушко) Дејан
2. Бошњак (Славко) Александар
3. Цицмил (Стојан) Душица
4. Ђаласан (Милета) Сања
5. Додеровић (Миломир) Ивана
6. Дубљевић (Вукајло) Малиша
7. Ђапић (Милојица) Анђела
8. Гломазић (Саша) Сања
9. Грубач (Миљан) Тара
10. Крунић (Горан) Младен
11. Лучић (Жељко) Влатко
12. Маџаревић (Новица) Мирко
13. Маловић (Славко) Жељко
14. Мићановић (Станко) Дражен
15. Осмајић (Лазар) Ксенија
16. Шимун (Видомир) Светлана
17. Врачар (Ранко) Милица
18. Живковић (Радомир) Љиљана

Одј. старјешина:
Гломазић Славица

4. разред - Гимназија

1. Бајагић (Мијушко) Милун
2. Благојевић (Слободан) Сара
3. Кнежевић (Душко) Дамјан
4. Кнежевић (Станко) Марина
5. Крунић (Горан) Немања
6. Маловић (Славко) Жељана
7. Радовић (Радосав) Ивана
8. Симуновић (Данко) Урош
9. Војиновић (Рашко) Невена

Одј. старјешина:
Коцуловић Снежана

УРУЧЕНЕ НАГРАДЕ НОСИОЦИМА ДИПЛОМЕ „ЛУЧА“ У ОПШТИНИ ПЛУЖИНЕ

Предсједник Општине, Слободан Делић, додијелио награде носиоцима дипломе Луча.

Награђени ученици су: Жељана Маловић, Сара Благојевић, Ивана Радовић, Невена Војиновић и Марина Кнежевић.

Делић је честитао награђенима, пожелио срећу у наставку школовања и истакао да је Општина ту да помогне, стимулише и награди све добре студенте из нашег града и да је сигуран да ће Пива и у будућности бити позната по великом броју образованих и успјешних грађана.

4. разред – Техничар продаје

1. Дринчић (Милорад) Јелена
2. Дубљевић (Драган) Далибор
3. Гвозден (Раденко) Немања
4. Маџаревић (Љубиша) Наташа
5. Спасић (Небојша) Наташа
6. Васовић (Рајко) Данијела
7. Вуковић (Тадија) Милутин

Одј. старјешина:
Гојковић Светлана

3. разред - Продавач

1. Маџаревић (Љубиша) Миливоје
2. Тијанић (Радош) Лука

Одј. старјешина:
Благојевић Зоран

Чувар вјечне куће бана Зетске бановине

Када сам почетком 1988. године у Старом никшићком гробљу, поред цркве Св. Петра и Павла, сахранио оца Милана, послје пар мјесеци примијетио сам да нико не обилази гроб Риста - Муја Лазаревог Сочице (1882 - 1943), чија се вјечна кућа налази тик уз нашу породичну гробницу. То ми је заиста било зачудо, јер сам добро знао која људска величина вјечно почи-

ва поред мога оца. Он је у Другом балканском рату предводећи Пивски батаљон, у саставу црногорске дивизије, 1913. године учествовао у познатој Брегалничкој бици. После Подгоричке скупштине 1918. и уједињења Црне Горе са Краљевином Србијом, Мујо Сочица је постављен за начелника Никшићког округа, а касније за бана новоформиране Зетске бановине у саставу Краљев-

ства Срба, Хрвата и Словенаца и за сенатора Краљевине Југославије.

Знао сам и то, да Мујо Лазаров није имао потомство и да је његова жена Јока, сахрањена у посебној гробници двадесетак метара од њега. По банском закону, бан је морао бити сахрањен сам у гробници.

Одлучио сам да пазим и одржавам Мујову вјечну кућу и да му ре-

довно палим свијећу задушницу.

Пролазили дани и мјесеци, када сам једног јутра, прилазећи мојој породичној гробници, примијетио лијепо обученог кошчатог човјека, средњих година како стоји поред гроба Муја Сочице.

Прилазећи, изненађен и помало збуњен размишљао сам, ко је сад овај...Мују да сам ја видио, нико није дошао на гроб...Ко би ово мо-

гао бити?

Не часећи ни трена и не прилазећи вјечној очевој кући, испруживши десну руку и назвавши добар дан, приђох овом до тада непознатом човјеку. Тога јутра упознао сам још једну људску величину и моралну громаду из Пиве. Упознао сам пјесника и књижевника Косту Радовића. Постао сам са њим пријатељ све док овај знаменити Пивља-

нин 2019. године није одпутовао небеским кочијама у Царство небеско.

Како пролазе године и деценије, оставио сам аманет мојој ћеци да послје мог упокојења, припазе и запале свијећу на гробу Муја Сочице, бана Зетске бановине, сина црногорског војводе и знаменитог Пивљанина Лазара Сочице

Жељко ШАПУРИЋ

ЉЕПОТА ПИВЕ

Три сусрета у Сељанима

Црква Светог Јована Крститеља у Сељанима

Тог сунчаног јунског дана свјетлост Пиве осјетио сам на узаном путу од сеоског гробља и цркве у Сељанима ка магистралаи. Памтим то село од раног дјетињства и боравак у засеоку Водице код блиских рођака Секуловића... Случајно на узаном путу сретох баш њих – др Марка Секуловића, његовог брата Муту и Мутиног сина Горана. Кажу кренули да запале свијеће и да се поклоне сјенима предака и зову да свратим код њих кући. Пристадох и у лијепом разговору са Марком, иначе пензионисаним универзитетским професором који је радни вијек провео у Нишу, а пензионерске дане проводи у Београду, разговарам о бројним интересантним темама и актуелној економској ситуацији у Црној Гори. Видим да стари професор помно прати шта се дешава у Црној Гори и на свако моје питање даје темељан одговор. Ипак, нијесам у Сељане свратио да потезем академске теме, али и то је у овом селу реалност јер из њега потиче око 15 доктора наука и академика, међу којима су и интелектуалци свјетског гласа – попут ботаничара Вилотија Блечића, неурохирурга Николе Секуловића, архитекте Миодрага Секуловића и многих других...

***

Поред академика и доктора наука из Сељана су и познати привредници, а један од њих некадашњи директор Фабрике Електрода Василије Вајо Блечић потрудио се да за Ријеч Пиве представи резултате

рада Одбора за изградњу и обнову Сељана, који је формиран 1999. године.

Василије подесећа да је и у Сељанима, као и у бројним другим пивским селима некада постојала црква брвнара, а мјештани су се у сарадњи са Митрополијом црногорско-приморском и Епархијом будимљанско – никшићком, потрудили да се изгради нова црква.

-Цркву Светог Јована Крститеља почели смо градити убрзо након формирања одбора, а завршена је 2001. године. Освештао је тадашњи митрополит црногорско приморски Амфилохије, а темеље је освештао тадашњи владика будимљанско никшићки Јоаникије – казао је Василије Блечић, додајући да је Одбор у сарадњи са Општином агилно радио на побољшању инфраструктуре – посебно на изградњи сеоског водовода.

„Водовод је завршен и квалитет-

но водоснабдијевање имаће 35 домаћинстава која су учествовали у његовој изградњи. Остало је да се пусти у рад уређај за аутоматско хлорисање воде и да добијемо водосагласност, након чега ће водом газдовати Комунално предузеће из Плужина“, рекао је Василије Блечић.

Он истиче и да је, захваљујући новој трафо-станици, знатно побољшано снабдијевање електричном енергијом доњег дијела села.

Мјештани се надају и да ће још један километар преосталог макарског пута бити асфалтиран и да ће бити још акција које ће бити посвећене побољшању инфраструктуре.

***

У овом дивном селу, које дијели судбину Пиве и цијелог сјевера Црне Горе, нажалост прошле зиме вијорило се само седам димова, а некада је ту стално живјело педе-

сетак домаћинстава... Вјерујем да долази вријеме повратка, а на то ме подстиче и одушевљење Предрага Миловановог Блечића, који је давно из Никшића трбухом за крухом отишао у Сједињене Америчке Државе (Чикаго). Њега сам са мајком Војком и породицом срео испред цркве у Сељанима.

Каже дошао је да се поклони сјенима предака и да обиђе завичај.

„Мислим да ријечима не могу описати колико сам импресиониран Сељанима, Плужинама и читавом мојом Пивом. Нарочито сам одушевљен што су Плужине веома напредовале. На мене су посебан утисак оставили Пивски манастир и цркве које смо обишли. Послије 21 годину сам дошао у родни крај. Иако сам одрастао у Никшићу – Пива и Сељане за мене имају посебан значај“ казао је Предраг.

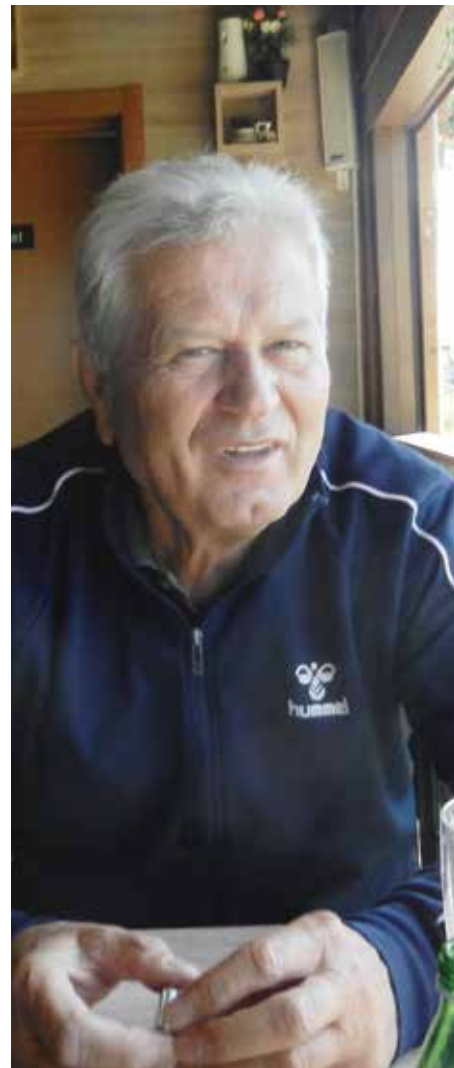
Р.ТАДИЋ

Мута Секуловић

Марко Секуловић

Василије Вајо Блечић

ЈЕДНО ОД НАЈСТАРИЈИХ ПИВСКИХ НАСЕЉА

Према писању Светозара Томића у раду „Пива и Пивљани“ који је представљен Српској академији наука и умјетности 1946. године а који је плод његових раниј обимних истраживања и путописних записа, Сељане спадају међу најстарија насеља у Пиви.

„Налазе се при врху кањона реке Комарнице, с леве стране, на висини од 960 м. Њиве су по селу и око села; ливаде су у Закамену; стаје су у Пухову и Закамену; катун је за цело село у Тун-Долу. Село има доста воде и шуме.

Сељани имају три засеока: Пухово, Водице и Крушево. Прва су два засеока изнад Сељана, а Крушево

је испод Сељана, а у самом кањону. Од Крушева па до Кондила, цео је Бријег под шумом.

У селу су: Секуловићи (14 к.); Вукосављевићи (8 к.) и Блечићи (24 к.). Сви славе св. Јована и сви су староседеоци. Има једна кућа Беслема, усташа из Херцеговине.

На Крушеву живе Блечићи и једна кућа Гломазића с Рудиница; а у Пухову и Водицама су Секуловићи“, наводи Томић.

У књизи „Родослов братства Блечића“ (Штампарија Обод д.д. Цетиње, 2002. године) Живорад Д. Блечић наводи да је средином шездесетих година прошлог вијека са познатим боемом и грађевинским

предузимачем Ђоком Блечићем (рођеним 1892. године) доста причао о прошлости братства Блечић, те да је Ђоко „доста прича сазнао од једног од највећих пивских зналаца народних предања Антонија Блечића“.

Како наводи Живорад Блечић, Антоније је живио преко 100 година (умро 1924.) и био је сестрић познатог пивског пророка и игумана Пивског манастира Јањићија Радојичића.

„Ђоко је 1912. године присуствовао тродневном разговору Светозара Томића са Антонијем Блечићем. Колико су казивања Антонија Блечића значила Светозару Томићу као грађа за његову књигу Пива и

Поглед на Сељане са Закамена

Предраг Блечић из Чикага испред цркве у Сељанима

Пивљани, најбоље говори чињеница да је Томић 1924. године поново дошао у Пиву, чак из Београда да обнови разговоре са Антонијем, јер му је дио грађе из 1912. године пропао у Првом свјетском рату. Дошао је у Сељане у пратњи два жандарма... али није имао среће. Затекао је Антонија на самртничкој постељи, па се вратио необављена посла“.

Живорад Блечић је у „Родослову братства Блечића“ записао и да су се према предању о почецима братства Блечић, на Бисерцу - узвишењу које доминира засеком Крушево – око 1450. године населила браћа Радоје и Јован Браниловић – Будаковић који су ту дошли на основу предсказања у сну из Ораха, односно Јабукe, како се Орах тада звао. Ту се родио Милован – Мрган Браниловић, отац Радоја – Тадије и Милована – Грујице. Који су родоначелници братства Тадић и Блечић.

Крушево се, према Живорадовој књизи, до почетка 19. вијека налазило у посједу браства Гаговића, када га је Андрија Антонијев Блечић купио од попа Андрије Вишека Гаговића, синовца архимандрита Арсенија Гаговића. Изнад Крушева налази се насеље које се звало Горње Крушево и које се састојало од четири дијела – Села, Погледине, Рупе и Пачевог дола. А по Селу су Сељани добили име...

Живорад Блечић је о братствима из Сељана написао и следеће: Као и скоро сва села у Пиви, нарочито она настањена Никољштацима и Јовањштацима, и Сељани су чисто братственичко село. У њему од 1477. године живи братство Блечић и његова два директна огранка – од 1677. братство Секуловића и од 1770. године братство Вукосављевић. У посљедње вријеме, од када се више не поштује норма обичајног права да без узимања презимена и крсне славе ујчевине дјеца пивских одива без браће не могу наслиједити ујчевину, па у Сељанима на миразу живи и по једна породица из братстава Живковић, Лучић и Туфегџић“.

Породица Беслема (била је једна кућа у Сељанима), поријеклом из Херцеговине, цијела је страдала у Долима 1943. године.

Резултати парламентарних избора по бирачким мјестима 11. јуна 2023. године

REDNI BROJ	BIRAČKO MJESTO	BROJ BIRAČA	BOŠNJAKA STRANKA	HGI	PRAYDA ZA SVE	SNP - DEMOS	NARODNA KOALICIJA	ALBANSKA ALIJANSA	PREOKRET ZA SIGURNU CG	POKRET ZA PROMJENE	DA MI MOŽEMO	DPS	EVROPA SAD	SDP	ALEKSA I DRITAN	ZA BUDUCNOST CG	ALBANSKI FORUM
1	HE PIVA	566	1	0	15	108	1	0	0	1	1	46	92	3	42	92	0
2	GORANSKO	197	0	0	10	52	0	0	0	0	0	11	37	2	15	27	0
3	SMRIJEČNO	57	0	0	2	13	0	0	0	0	0	2	4	0	1	15	0
4	MRATINJE	83	0	0	1	19	0	0	0	0	0	2	16	0	8	19	0
5	BORIČJE	33	0	0	1	18	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0
6	MILOŠEVIĆI	37	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	3	0	3	14	0
7	D. BREZNA	131	0	0	0	10	0	0	0	0	0	6	26	0	9	21	1
8	MILJKOVAC	35	0	0	3	7	0	0	0	0	0	2	7	0	3	8	0
9	RUDINICE	76	0	0	3	15	1	0	0	0	0	0	5	0	19	18	0
10	BEZUJE	44	0	0	1	13	1	0	0	0	0	0	1	0	3	9	0
11	DUBLJEVIĆI	32	0	0	7	6	0	0	0	0	0	3	5	0	0	2	0
12	BORKOVIĆI	61	0	0	0	21	0	0	1	1	0	2	10	0	8	10	0
13	PIŠČE	78	0	0	3	20	0	0	0	1	1	7	8	1	7	14	0
14	TRSA	26	0	0	0	10	0	0	0	3	0	0	3	1	0	1	0
15	UNAČ	34	0	0	0	17	0	0	0	0	0	2	2	0	0	4	0
16	BOJATI	41	0	0	0	20	0	0	1	0	0	3	0	0	0	3	0
17	ŠARIĆI	32	0	0	0	3	1	0	0	0	0	2	1	0	0	7	0
18	C. POLJE	48	0	0	0	14	0	0	0	0	0	4	0	0	1	3	0
19	Š. POLJE	40	0	0	3	7	1	0	0	0	0	5	1	0	1	6	0
20	STABNA	49	0	0	0	7	0	0	0	0	0	7	2	0	0	18	0
21	ORAH	74	0	0	0	27	0	0	0	1	0	3	3	0	5	22	0
22	MURATOVICA	51	0	0	0	10	0	0	0	0	0	1	6	0	15	12	0
23	RAVNO	45	0	0	0	29	0	0	0	0	0	5	2	0	1	1	0
24	OC PLUŽINE	466	0	2	13	90	2	0	0	0	0	24	114	1	33	71	0
	UKUPNO	2336	1	2	62	546	2	0	2	7	3	138	348	8	174	400	1

Пише: Радојка
НИКИЋ МИЛИНОВИЋ

Језеро има очи путника у сну заноса. Боја смарагда буди. И извире и увире мисаоно чекање да затрепере таласи. Понеки мали бродић зањише површину воде. Ми смо на нешто већем попуњеном песницима. И стихови су у заносу. Језеро оивичено планинама које стреме у висине. Додирују од сунчаних зрака једва видљиво небо. Врели додир на лицу померају сенке. Пријатељски погледи шире се у даљину. Опет вода светлуца својом лепотом и оплемени душу. Пењемо се уз улице Плужина, малог градића на језеру. Овде су људи тако питоми, мили и драги. Некако неочекивано ведри. Све је у знаку Књижевних сусрета. Из сваког дијалога као да проговара стих.

Мирни осмеси на лицу љубазних домаћина који дочекују и испраћају стиховима као потајном молитвом срца. Нешто ми се не да ни да маштам пошто је овде све лепо у срцу намерног путника. И опет извири језеро онако обојено и мирно у јутро, које плени својом бистрином и милином за које немам стих. За неколико дана малих радости и трајне љубави према свему што ћемо понети у вечност јер другачије и не може из овог очаравајућег места племенитих људи који поштују сваки изговорени стих у својој величини блиставој и лепој на траговима оног непролазног, стваралачког у сваком људском бићу.

*(импресије последије
прошлогодишњих Пјесничких
сусрета у Пиви)*

Пивске луке

Пише: Павле Пајо ГЛОМАЗИЋ

Прођоше и протрчаше поред мене љета, године сурове у сталној борби, осјећај да нијеси доживио ништа лијепо подмукло и лагано на леђа се обруши. Гдје си

био и шта си радио, одговор за тебе далек и стран, како да се не снађеш боље и макар закучиш стан. Подстатар код оца, селидбе сталне, дјеца по туђим кућама пиште, како да им објасним да сам немоћан да напокон нађемо огњиште.

Ја сам као Пива осуђен на смрт и само чекам извршење, колико ли је само младића од потопа отишло да одмара у бескрајне дубине њене. Али вјеруј ми само да је истина једно, волим свој крај и ријеке на извору, а данас волим и оне које не умиру јер Пива и Тара још увијек чине Дрину, што значи да њихова снага и животност никад не умину.

Стално сањам пивске луке и браћу што сложено живе, али све имају, колико година треба да прође па да се сјете шта су све изгубили, а шта све немају. Лука Вуковића и браћа Гале, Неђељко и Петар, мада их нема то судбина је хтјела или закон животни окрутан и превише груб.

Машова лука у Стабнима, Пантова лука на Врбници код Милошевића, Магуде Спасоја Гојковића, Савина лука испод школе у Плужинама, Талеж Јока Мићановића, Крстац Блажа Богдановића, Коста Богдановића и Радована Богдановића, и лука на извору Пиве „Око“.

Нема ливаде са мирисним цвијећем, све бих дао да поново видим како орао са стијене узлијеће, само бара и језерска вода и птице што ломе гранчице као лешинари, да ли ћу икад више видјети луку и пресвети дом мој стари?

МАТЕРИЈАЛ ИЗ МОНОГРАФИЈЕ "100 ГОДИНА ЦРНОГОРСКЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ", Издавач ЕПЦГ Никшић 2010.

Дебљина бране у основи је 36 метара, а на врху 4,5 метара и преко ње пролази магистрални пут Никшић-Фоћа. Запремина вјештачке акумулације је 900 милиона кубика. Брана се са lijeve стране ослања на Вучево, а с десне на Пивску планину. Машинарска хала је дуга 146 метара а висока преко 30 метара. Постављено је преко 2,5 километра ејевовода. Главни грађевински радови били су завршени и остало је да се још заврше пропusti у круни, изгради мост преко њих и у подземна постројења угради још 400-500 кубика бетона. Из Никшића су превезена три трансформатора, један по један, специјалним возилима, и за сваки је било потребно по три дана да стигну до лежишта у машинаској сали хидроелектране. Затворен је опточни тунел, кроз који је Пива текла протеклих 9 година. Пива је скренута у свој природни ток и пролазила је кроз темелјне испусте у брани. Заустављање ових пропуста је предвиђено за 1. октобар 1975. године, када је требало да почне формирање вјештачке акумулације дуге 45 км и капацитета 900 милиона кубика воде. Предвиђало се и да ће радови на мосту код Плужина, за нови пут, бити завршени до 1. октобра. Истовремено су се завршавали радови на измјештању Плужина. Остало је да се измјести 10 километара дaleковода за снабдијевање града струјом, ПТТ веже и радови на административној згради за потребе општине и предузећа. Почетком августа је почело асфалтирање пута Синјак- HE „Мратинје“ као дио будућег пута Никшић-Фоћа, и планирано је асфалтирање прве дionice пута у дужини 10 км од моста на ријеци Пиви преко нових Плужина до Синјца.

Челична конструкција моста, дугог 438 метара, широког 9,2 метара и високог 120 метара од нивоа ријеке Пиве постављена је 3. септембра 1975. године. Конструкција је тежа око 1.700 тона. Мост је пројектовао инжињер Миroljub Попадић, а изградилa Индустија „Гоша“ из Смедеревске Паланке. Но, мост није био осposobljen за саобраћај, што је одлагало почетак рада хидроелектране. Поред тога, остало је доста посла у новим Плужинaма. Трeбало је изградити објекте за смјештај администрације, увести централно гријање у школу и болницу, довршити дaleковод и водовод, и изградити још неколико стамбених јединица.

Затварање опточног тунела, кроз који је протичала Пива током изградње бране, завршено је 23. септембра 1975. године. У главни чeп одводног тунела је уграђено 1.100 кубика бетона, а у помоћне канале још по 500 кубика. Сва опрема у машинаској сали је била монтирана. Преостали су само занатски радови и акумулација је могла да почне да се пуни између 10. и 15. октобра. Преселjenje Плужина је између инвеститора „Crnogorskih elektrana“ и представника општине договорено за период између 10. и 20. октобра. Инвеститор је преузео обавезу да до изградње простора за администрацију адаптира постојеће баракe грађевинских предузећа у новим Плужинaма, а дио баракa и за смјештај станoвника, и да се ријеше сви правно-имовински спорови. Преселjenje је почело 17. октобра, а инвеститор се обавезао да ће централно гријање за болницу и школу завршити до краја новембра, а за Скупштину општине и хотел до краја године.

Vremenske nepogode su konstantno odlagale početak proizvodnje u HE „Mratinje“. Sredinom oktobra 1975. godine intenzivne kiše ponovo su podigle nivo Pive i poplavile mašinsku halu, a bujice su razorile put između Mratinja i brane. To je za nedjelju dana zaustavilo dopremanje potrebne opreme iz Nikšića. Bujice su zaustavile i asfaltiranje puta od Sinjca do Plužina. U nove Plužine se u oktobru 1975. godine preselilo oko 100 porodica i 50 samaca. Obezbijedena su 84 stana, a prekobrojne porodice i samci su privremeno morali u barake. Veliki problem je predstavljalo to što u novim Plužinama nijesu bile asfaltirane ulice i postavljena rasvjeta, kao i nedostatak komunalnih sadržaja. Novo naselje je dobilo struju sredinom novembra, nakon izgradnje 15 kilometara dugog dalekovoda od Seljana do Plužina, koje je izvelo preduzeće „Elektro Crna Gora“ iz Titograda.

Nakon nekoliko odlaganja, pripreme za početak proizvodnje počele su krajem 1975. godine. Zatvarači na brani su spuštteni 10. decembra 1975. godine i predviđalo se da će se akumulacija do kote 600 napuniti za 20 dana, nakon čega je trebalo da s radom počne prvi agregat, koji je već bio priključen na dalekovodnu mrežu. Ipak, umjesto krajem 1975. godine, zbog tehničkih teškoća i kašnjenja u montaži opreme, prvi agregat u HE „Mratinje“ počeo je s radom 20. februara 1976. godine, skoro 10 godina nakon početka rada na ovoj hidroelektrani. Tada je počela probna proizvodnja, a prvi kWh iz prvog agregata HE „Mratinje“ potekli su u elektroenergetski sistem 28. marta 1976. godine oko 11 časova. Zbog smanjenog vodostaja u Pivskom jezeru, ovaj agregat je radio sa snagom od 75 MW, dok je njegova maksimalna snaga iznosila 120 MW. Drugi agregat je pušten u probni rad početkom aprila, a 26. aprila i on je priključen u elektroenergetski sistem. Direktor HE „Piva“, Mirko Bajagić, tada je izjavio da će drugi agregat raditi, u početku, sa snagom od 82 MW.

Tehnički rukovodilac HE „Piva“ Budo Kotri, sredinom maja izjavio je da će elektrana do kraja godine proizvesti planiranih 400 miliona kWh. HE „Mratinje“ je, nakon puštanja u rad, nazvana HE „Piva“. HE „Piva“ je imala instalisanu snagu 342 MW i planirano je da godšnje proizvodi 860 GWh električne energije. Treći agregat i potpuno uključenje HE „Piva“ u elektroenergetski sistem izvršeno je u utorak 13. jula 1976. godine. Pritiskom na dugme HE „Piva“ je u elektroenergetski sistem Jugoslavije uključio Džemal Bijedić, predsjednik jugoslovenske vlade. Prema zvaničnim podacima iz štampe, za izgradnju elektrane potrošeno je 1,8 milijardi dinara, a do konačnog završetka trebalo je utrošiti još oko 360 miliona dinara. Nažalost, na gradnji HE „Piva“ poginulo je 27 radnika.

Tokom 1976. godine HE „Piva“ je proizvela 465 milona kWh, 16 odsto više od plana. U elektrani je tada bilo 200 radnika, od kojih je 27 imalo visoku stručnu spremu, a starosni prosjek zaposlenih je bio ispod 30 godina. Tokom 1976. godine dovršeni su investicioni poslovi u vrijednosti od 225 miliona dinara, za 1977. godinu predviđala se izgradnja puta od brane do mašinske zgrade, i ulaganja u visini od 220 miliona dinara. Ugovorom sa Elektroprivredom Srbije, koji je 1966. godine potpisan na 20 godina, HE „Piva“ je proizvodila u sklopu elektroenergetskog sistema Srbije, a za uzvrat je EPS morala da Kombinat aluminiјuma isporučuje iz svojih termoelektrana 876 miliona kWh godišnje, čak i ako HE „Piva“ ne ostvari ovu proizvodnju. Za svaki kWh proizveden preko ove cifre Elektroprivreda Srbije je morala da plati dodatno.

HE „Piva“ je 1979. godine proizvela 1035 GWh električne energije, i to je bio rekord u njenoj dotadašnjoj proizvodnji. Povodom obilježavanja desetogodišnjice puštanja u rad prvog agregata, u martu 1986. godine, direktor RO HE „Piva“, Jovo Krunić, naveo je da je u tom periodu elektrana proizvela preko 8 milijardi kWh električne enrgije i da nijednu godinu nije završila s finansijskim gubitkom.

U novembru 1990. godine istekao je Ugovor koji se primjenjivao od 1. januara 1977. godine, na osnovu kojeg je HE „Piva“ funkcionisala u elektroenergetskom sistemu Srbije, i na osnovu kojeg je EPS isporučivala EPCG 2,4 miliona kWh dnevno. Razmjena se vršila na osnovu finansijskog obračuna za isporučenu vršnu energiju iz HE „Piva“, dok je EPS u protivvrijednosti iz svojih TE ispručivala veću količinu električne energije, jer je vršna bila skuplja od obične energije. No, tim sporazumom, pozitivna finansijska razlika je išla u korist KAT-a, koji je bio glavni korisnik energije iz EPS-a, i EPCG je tvrdila da je na osnovu tih pozitivnih efekata KAT svake godine prihodovao oko 10 miliona dolara. Novi sporazum između EPS i EPCG je predviđao ukidanje finansijske i uvođenje energetske valorizacije, tako da je umjesto 2,4 miliona kWh dnevno EPS trebala da isporučuje 3,264 miliona kWh električne energije dnevno, čime su pozitivni efekti išli u korist EPCG, a ne u korist KAT-a.

Саша Ребић

Ребић узданица Даниловграђана

Иако је први тим Искре испао из прве Црногорске лиге, судећи по резултатима њихових кадетата, јасно је да је тим из Даниловграда прави расадник талената. Искра ће имати шта да понуди црногорс-

ком фудбалу у периоду испред нас.

Два кола прије краја побједом над Дечићем из Тузи, фудбалери Искре су освојили пехар кадетске лиге Црне Горе. Важно је истаћи да су ову сезону завршили практично не-

поражени у мечевима с директним ривалима за титулу. Уз освојен домаћи шампионат, додали су и пехар Купа Црне Горе, савладавши екипу Будућности у финалу, резултатом 1-0. Тим из Даниловграда ни ту није стао па су сезону завршили са три трофеја, јер су освајачи и Купа регије. У финалу су такође кадети надиграли Будућност и побиједили је 2-0. У мечевима са екипом Будућности, директним ривалом за титуле, ове сезоне играчи Искре су чак 4 пута славили и једном ремизирали.

Три играча из шампионског тима добила су, крајем априла, позив селектора омладинске репрезентације Горана Перишића. Они су дебитовали на два пријатељска меча против Сјеверне Македоније. Утакмице су одигране 2. и 4. маја у Бару. У првом мечу црногорски омладинци су побиједили 3-0, а у другом су славили Македонци 2-1. Међу онима који су дебитовали је и нападач Саша Ребић који је поријеклом из Пивског села Милошевићи, а са породицом живи у Новом Селу у Даниловграду. Ребић је одиграо по једно полувријеме на пријатељском одмјеравању снага у Бару.

Саша је прве фудбалске кораке почео је са осам година у школи фудбала Даниловград. Касније је услед повреде кољена паузирао двије године, али се успјешно вратио на терен. Како за „Ријеч Пиве“, каже, већ двије године игра у Искри и задовољан је статусом међу овогодишњим кадетским шампионима Црне Горе. Ребић је једна од главних узданица Даниловграђана, а у сезони 22/23 био је и један од најбољих стријелаца тима, са 15 постигнутих голова. Узор му је каже, Ибрахимовић, некадашња звијезда Милана, Интера, Барселоне и других европских великана. Ребић истиче да је након вриједног тренирања и подршке тренера Милорада Шалетића и Милоша Лакића, успио да се наметне и да добије позив да наступа за омладинску репрезентацију Црне Горе. Овај брзи шпиц имао је понуде да промијени средину и клуб, али ће највероватније и наредне сезоне бранити боје Искре.

Б.Т.

ТРОЈИЦА ПИВЉАНА У ОМЛАДИНСКОЈ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈИ

Поред Саше Ребића још двојица играча поријеклом из Пиве играју за омладинску репрезентацију Црне Горе. Сашин саиграч из Искре Лазар Митрић, који игра на позицији крила, поријеклом је из Мратиња, а живи у Даниловграду. И он је добио позив да наступа за У-18 репрезентацију Црне Горе. Такође је, као и Ребић, дебитовао на мечевима са Сјеверном Македонијом.

Капитен репрезентације је такође Пивљанин, Милош Врачар. Врачар је поријеклом из Шарића. Он је позиван за све млађе селекције црногорске репрезентације. Овај перспективни фудбалер, игра у одбрани на позицијама штопер-бек. Тренутно наступа за ФК Подгорица.

Плужињани побједници 27. Шоботовог меморијала

Екипа Кафе бар „Сидро“ из Плужина побједник је 27. Меморијалног турнира у малом фудбалу „Ратко Раде Шобот“ у Фочи. Након што је у финалу била боља од домаћег састава „Кроасан“. Уз побједнички пехар припала им је и награда од 2.500 КМ, док су поражени финалисти награђени са 1.000 марака.

Састав из Плужина успио је у финалној утакмици да надокнади заостатак од два гола из првог полувремена, па је сусрет завршен нерјешеним резултатом 2:2. У пенал серији гости из Црне Горе били су без промашаја и са 5:4 стигли до трофеја.

-На овом турниру учествујемо посљедњих дванаест, тринаест година и освајали смо седам пута, с тим што су сви играчи наступали у екипама са различитим називима. Захваљујући фудбалу и турниру стекли смо бројне пријатеље у Фочи, па пријатељство одржавамо и мимо терена-рекао је капитен побједничке екипе Дарко Ђаласан.

У утакмици за треће мјесто КМФ „Ајакс“ из Никшића савладао је прошлогодишње побједнике „Ике Брод“ резултатом 6:3, па им је припала награда од 500 КМ.

За најбољег играча турнира проглашен је Коста Вуковић, док је најбољи голман Дејан Ђаласан, обојица из побједничке екипе.

Највише погодака на турниру постигао је Славиша Ристовић из „Кроасана“.

Домаћа екипа „Ике Брод“ добила је признање за фер игру.

Под покровитељством Општине Фоча, турнир су организовали општински Спортски савез и Фудбалски клуб „Сутјеска“. Уз сениорски, одиграно је и пет турнира за млађе категорије, на којима су учествовала дјеца узраста од седам

до 14 година.

-Турнир је окупио преко 40 екипа у обје конкуренције и поносимо се што је наступило више од 200 дјечака, чак и дјевојчица међу њима. То нас као спортске раднике радује, јер смо у ових осам дана успјели да их заинтересујемо и да размишљају једино о игри-рекао је председник општинског Спортског савеза Душко Рашевић.

Традиционални турнир у малом фудбалу, којим се чува сјећање на Ратка Шобота, истакнутог спортисту и спортског радника, затворио је начелник општине Милан Вукадиновић.

-Највећа радост и побједа турни-

ра је учешће преко 200 дјеце и сматрам да је ово најбољи начин да их склањамо са улице и окрећемо их правим вриједностима. Захвални смо и осталим екипама које су дошле из Републике Српске и Црне Горе, али и свима који су помогли организацију турнира. Надам се да ћемо сљедеће године турнир подићи на још значајнији ниво-рекао је Вукадиновић.

У сениорској конкуренцији такмичило се 12 тимова из Републике Српске и Црне Горе, док су турнири млађих селекција окупили 30 екипа, састављених од подмлатка ФК „Сутјеска“.

(Извор; Радио Фоча)

ПРВО МЈЕСТО ЗА ДЈЕВОЈЧИЦЕ И ТРЕЋЕ ЗА ДЈЕЧАКЕ

У четвртак, 1. јуна 2023. године одржано је Државно школско такмичење у баскету, 3x3, у Бару.

Учествовали су ученици 5. и 6. разреда: Хелена Бакрач, Лена Гломазић, Невена Никчевић, Наталија Ђаласан, Петар Гломазић, Шћепан Мићановић, Никола Раичевић и Комнен Васовић.

Дјевојчице су освојиле 1. а дјечаци 3. мјесто.

Ученике је припремала наставница Бранка Ђаласан.

БАЈУ ЗА БОД ИЗМАКАО ПЛЕЈ ОФ

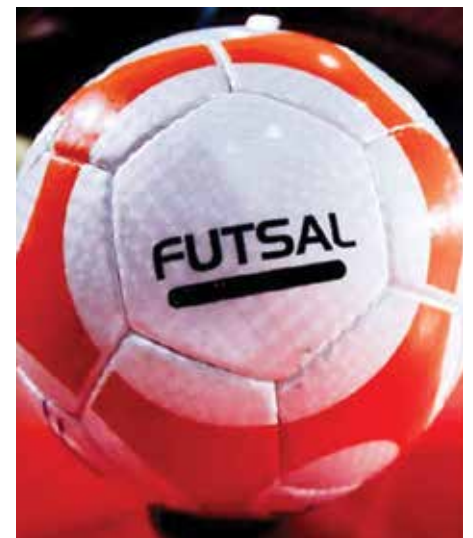
Три побједи и реми у последња четири кола нијесу била довољна да екипа Бајо Пивљанин обезбиједи мјесто у плеј оф разигравању. На крају сезоне, пето мјесто за екипу Бајо Пивљанин и поглед на табелу који говори да је момцима фалио само један бод до циља. Испред њих, са 49 бодова завршио је тим Студентског Дома из Подгорице. Бајо тако није успио да понови успјехе из претходних година, иако је фалило мало.

Ове године, прве четири екипе су обезбиједиле плеј оф. То су Титоград, КМФ Улцињ, Долциниум и Студентски дом.

Из полуфиналних мечева као побједници изашли су КМФ Улцињ и Титоград. КМФ Улцињ је у оба меча савладао градског ривала екипу Долциниума, док је Титоград лако прошао у финале, побједама против Студентског Дома.

Први меч финала плеј офа Футсал лиге припао је гостима, екипи Титограда. Они су се из Улциња вратили три гола предности пред одлучујући меџдан. У Подгорици, у реванш мечу тимови су ремизирали 4-4.

Титоград је тако постао шампион Црне Горе у футсалу чак седми пут и тиме обезбиједио мечеве у прелиминарној рунди УЕФА Футсал Лиге шампиона.

Миленко Пејовић

Миленко Пејовић рођен је 1951. године у селу Миљковац у Пиви, од оца Вукашина и мајке Кате. Основну школу завршио је у Миљковцу. Гимназију у Никшићу, а студирао и радио у Београду. У Црну Гору вратио се 1989. године и данас живи и пише у Никшићу и Пиви.

ЂАЧЕ

Повило је мало ђаче
Крхка леђа под теретом
Хоће локве да прескаче
Но запиње десном петом.

Штима ранац на леђима
Брзи корак да ухвати
Срце бије у грудима
Скупили се школски свати.

У клупама, осмјех, граја
То прваци жустро зборе
Радозналост им жеље спаја
Школу знањем да покорје.

Будни поглед говор краде
Док слушају или пишу
С учитељем знање граде
Док гумицом грешке бришу.

Заборав је село моје
Тужна прича без спокоја
Празне куће неме стоје
Јата птица испод боја.

Коров везе стазе драча
Ливаде су пуне некошене
Само је туга јача
Сузе крију драге успомене.

СЕЛО ЗАБОРАВА

Дивљим шором поглед лута
Свуд тишина сневе руши
Жуто лане поред пута
Спокој везе жедној души.

Шапћу брезе и јасике
С повјетарцем тајне неке
Као вајар бруше слике
Поглед краду дивље чеке.

Док заборав жеље буди
Да посјетим село своје
Тамо живе р'јетки људи.
Дане среће често броје.

ВИДОЈЕ ЖАРКОВИЋ, СТАЗАМА СЛОБОДЕ 1941-1945 (11)

Видоје Жарковић (1927 – 2000.) као петнаестогодишњак прикључио се партизанима и равноправно са осталим борцима учествовао у бројним биткама широм Југославије.

Након Другог свјетског рата био је на разним војним дужностима у Југословенској морнарици до 1965. године. Образовао се на Војној поморској академији и Високој школи политичких наука. Обављао је низ најважнијих партијских и државничких функција у Црној Гори и Југославији (предсједник Извршног вијећа Републике Црне Горе 1967-1969, предсједник Народне скупштине Црне Горе 1969-1974, члан предсједништва СФРЈ, предсједник ЦК СК ЦГ...)

У књизи „Стазама слободе“ (Побједа/Историјски институт Црне Горе – 2005) објављена су његова детаљна сјећања о Другом свјетском рату и бројним биткама у којима је Жарковић учествовао. У неколико наставака објавићемо нека поглавља из тог изузетног дјела.

У нашој болесничкој колиби сваке ноћи неко је умирао

У селу Смољани, источно од Босанског Петровца у правцу долине рјечице Сане, смјестили су нас у једну колибу у страни изнад села. Сељацима је речено да не треба да нас посјећују да се зараза не би ширила. Али, жене и дјевојке – старице и омладинке – нијесу хјеле ни да чују за ту забрану. Говориле су: „Ко ће о њима бринути, ако то не будемо чиниле ми. Њихове мајке и сестре су далеко“. Долазиле су сваки дан и доносиле своје понуде – по мало млијека, сира и хљеба...

Колиба у којој сам био смјештан имала је предсобље и собицу. У предсобљу је било огњиште. Ни предсобље ни соба нијесу имале патос. Спавали смо на земљаном поду прекривеним сламом, збијени као сардине. Скоро сваке ноћи је понеки од болесника из наше собе умирао. Када би га ујутру износили завладао би болни мук; ја сам размишљао: кога ли ће сјутра изнијети!

Пошто сам убрзо по доласку у Смољане пребродио кризу и почео да се осјећам боље, премјестили су ме у предсобље. Ту смо били ми који смо се изгледа извукли! Мој доктор ме увијек са радошћу поздрављао када дође у обилазак. „Имао си веома јако дурмиторско срце, оно те спасило. Али, плашим се да га болест није оштетила.“ И било је: више година после рата боловао сам од оштећења срчаног мишића. Ја сам

му забринуто показивао на косу која ми је опадала. Он би само на то одмахнуо руком: „Не бој се, порашће. А и ако останеш ћелав, врло важно – ти си лијеп младић“.

Послије преболованог трбушног тифуса опоравак траје дуже времена. Основно је имати добру храну јер се апетит отвори до невјероватних размјера. У Смољанима смо имали доста хљеба, друге хране није било. Ја сам појединих дана јео и по пет хљебова! Сједећи уз огњиште, поједину парчад хљеба бих гријао и препијецао па онда правио сендвич са кришкама хладног хљеба.

Убрзо су нас неколико који смо били прездравили пребацили из болнице у коју су пристизали нови болесници, на опоравак у село Велики Стјењани, које се налази преко пута Мартин Брода у Лици. У тој групи је био и Љубо Лакетић, бркајлија из Горње Мораче, борац 4. батаљона наше бригаде. Он је био доста старији, искуснији. О мени се очински бринуо.

Али, у том нашем „опоравилишту“ није било ни у ком погледу боље него у Смољанима. Чак је било мање хљеба него тамо. Зато смо Љубо и ја крајем новембра кренули да тражимо нашу бригаду.

Приликом евакуације болнице из Дринића у Смољане – а то је било почетком новембра – задржали смо

се два дана у Босанском Петровцу. Ја сам већ био пребродило кризу, помало сам устајао и све више туговао због одвојености од моје бригаде.

Другог дана боравка у Петровцу, ујутро, зачула се громогласна пјесма „Црна Гора завичају, најмилији света крају...“ Сав срећан, потрчао сам прозору мислећи да је то у Петровац стигла моја бригада. Сузних очију, тужно сам наслонио главу на стакло када су ми рекли да то није моја бригада већ 1. црногорски батаљон из 1. пролетерске бригаде. Видјевши ме таквог, њежно ми се обратио са жељом да се упознамо, јер смо из исте бригаде, један болесник који је прије пар дана донијет у болницу и који је све вријеме непомично лежао и ћутао.

Био је то Станко Жарић, дипломирани правник из околине Даниловграда, стари комуниста. Био је тешко рањен и са свјезим ранама разболио се и од тифуса. Како сам убрзо сазнао, бо је то најтежи болесник у нашој болници. Када смо стигли у Смољане тражио је да ме смјесте крај њега. Иако је био видно да с напором изговара сваку ријеч, желио је да разговара са мном, да ме тјешу и охрабри. Јер, видио је у Петровцу моју тугу и моје сузе. А исцрпљен од тешке болести и глади, изгледао сам му, како ми је рекао, као право дијете.

„Изгледа да си се много зажело Црне Горе“ – запитао ме је... „Вратићемо се ми ускоро тамо, буди сигуран. Формираћемо нове бригаде и разбити четничке банке које су нас прољетос отуда потиснуле... И сигурно ћемо у овој нашој тешкој борби побједити. Сигурно.... ти си млад и ти ћеш, надам се, то доживјети... Потруди се да мало ојачаш и пођи што прије у нашу бригаду, тамо ћеш се најприје опоравити...“

А када побједимо, Црну Гору ћемо тако изградити да је неће нико моћи да препозна... Неће она више бити онако беспутна. Изградићемо свуда асфалтне путеве. Изградићемо и пругу од Београда до Бара. Подићи ћемо индустрију, створити радничку класу... У Приморју ћемо градити хотеле – долазиће тамо људи из читавог свијета да се одмарају. А богоми ће

Споменик Видоју Жарковићу на Недајну

Дурмитор са својим љепотама бити пун туриста и љети и зими... Подићи ћемо болнице школе... отворићемо и факултете да се и тамо могу да школују врхунски стручњаци...“

Причао је Станко све то тихим гласом тешко болесног човјека, са заносом. Очи су му притом сијале неким чудним сјајем. Ја сам га нијемо слушао мислећи да бунца савладан високом температуром.

У току ноћи он је нечујно умро. Нико није осјетио када. То смо ујутру видјели, када су нам болничарке донијеле по шољу млијека.

Много година касније, налазећи се на одговорним политичким и државним дужностима у Црној Гори, посебно када сам био на дужности предсједника Извршног вијећа СР Црне Горе, често сам се сјећао Станка и његових посљедњих ријечи. Јер, црногорско друштво је тих година, уз помоћ југословенске заједнице, свим силама радило на изградњи модерних путних саобраћајница, пруге Београд – Бар, луке Бар нових

индустријских капацитета, туристичких објеката, болница... Приводила се крају припрема за отварање Универзитета у Титограду... Остварило се све оно о чему је Станко са незаборавним увјерењем и заносом говорио на свом самртном лејају (постеље није било)...

Сјећајући се Станка размишљао сам и размишљао колика је срећа за нашу Партију и нашу Револуцију била што је у својим редовима имала таквих зрелих визионара као што је био он. Шта би без њих ми могли да урадимо упркос огромном патриотском ентузијазму који је овладао широким народним масама и младим борцима који су сачињавали наше јединице?

Станко је био човјек који је, ето и у том најтежем тренутку, знао куда идемо, шта хоћемо, шта ћемо учинити. Визионарски је сагледавао нашу будућност. Умирући, храбрио је млађег друга, испољавајући топлину старијег брата.

(Наставиће се)

Фото: Парк природе Пива

Фото: Парк природе Пива

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com